

TÓTH BÉLA

Tiszajárás

64.

TÍMÁR, SZABOLCS, RAKAMAZ

úgy csücsülnek egymás mellett a Tisza bal partján, mint három szép kalárisba fogott gyöngyszem. A történelem szorosabban fűzi őket egybe, mint bárhol másutt levő három szomszéd községet.

Időrendben Rakamaz a legrégebb. Ami különösebb bizonykodások nélkül is hihető. Két fontos országrész között fontos átkelőhely volt mindig.

Erről Mosolygó József lelkész *A Keleti Egyház* című, 1941-ben megjelent munkájában így ír:

„Amikor a rómaiak elfoglalták Erdélyt, térképet készítettek a meghódított területről. Az 1800 évvel ezelőtti mappát Claudius Ptolemaeus rajzolta, amin Erdély és a Tisza között három helység jelölődik, Ulpiana, Docidova és Rucsonium.”

Ezek Mosolygó szerint, Nagyvárad, Debrecen, Rakamaz. Következtetése nem rossz. A nagykorú térkép Rakamazt a Tisza bal partján, a Bodrog beömlésével szemben jelöli. Ennek a révnek az őrzésére, s a lakosság életvédelmére a hazánk területén élő emberek időszámításunk előtt a korai vaskorban már sáncos földvárakat, menedékvárakat építettek.

Régi források nyomán Gardizi, perzsa történetíró följegyezi, hogy Szva-topluk népei között törvény volt, éppen a magyarok állandó támadásaival szemben, alkalmas helyeken, emberek tömegeit befogadó erősségeket emelni.

Az erősségek egész tájakra ügyeltek. A szlávság korai közigazgatási központjának minősültek, amiben a zsupán regnált, az ügyeletére bízott terület zsupánságnak neveződött.

A magyarok, elfoglalva a földvárakat, hasonló célokra használták azokat. Anonymus szerint a honfoglalók 32 földvárat vettek birtokba. Az emlegetett várról a gesta írója így tudósít bennünket:

„Szabolcs, a hét vezérek egyikének, Elődnek a fia, ez a fölötté bölcs férfiú megtekintett egy helyet a Tisza mellett, kiokoskodta, hogy az jó fekvésénél fogva várépítésre való. Társaival összegyűjtette a köznépet, nagy árkot ásott, s igen erős várat építtetett. Földből. Azután a környező falvak lakosaiból sokakat ahhoz a várhoz szolgálónépül rendelt, akiket várnépeknek mondtak.”

E tény mellett tesz tanúbizonyságot Timár, ma is virágzó falu, amelynek létrejöttét a vár bőrnéművel való ellátása magyarázza.

A lakosok, mint valami régi szörlabdát, dobálják a falu nevét: „Mi már Árpád apánkék előtt itt éltünk, nyeret varrtunk a révöröknek, meleg sipkát, bebecset ványoltunk, amikor jöttek a honfoglalók. Éppen feredőztünk a meleg

Tisza vizében, amikor azok a lóhátról ránk csudálkoztak: Ti már itt vagytok? Innét a nevünk!”

De Szabolcs szolgálatára ott munkálkodott még Dob, Nagyfalu, Gáva, Király, Vencsellő.

A közigazgatási központok csiráztatása elkezdődött Géza fejedelem impériuma alatt. István törvényesíti a vármegyarendszert, sok esetben a székhelyül szolgáló vár nevére elnevezve az egész megyét. Ilyen keletkezésű Szabolcs, vagy a volt Csanád, és több más, maig élő megyenév.

A Szabolcs vezér által fölistáptolt őrhelyből olyan népes város teremtődött, amely háromszáz éveken keresztül a tájék székhelye tudott lenni. 1092-ben I. László itt tartja fontos törvényeket hozó országgyűlését, amely a papi nőtlenségről szóló pápai tilalmat volt hivatva törvénybe iktatni. De itt, ebben a kérdésben nem tudtak törvényt tenni, mert száz évvel korábban, Géza fejedelem idején ez a tájék a keleti keresztény vallást vette magára, amelynek papjait Konstantinápoly küldte Magyarországra.

László király elmúltával Szabolcs szerepe megcsappan. Siettetni a hanyatlást az is, hogy az írásbeliség elterjedésével a nem központi fekvésű megyeszékhely alkalmatlan a kisugárzásra. De a tatárjárás gyászos következménye is azt bizonyította, hogy a földvárak nem képesek a lakosság pusztá életét sem megvédelmezni. A nádasok, lápok oltalmazták a belemenekülőket.

Tímárnak nem volt birtokos ura. Az eredeti fél várjobbágyi, fél szabad paraszti mivolt kedvező életmódot biztosított Szabolcs várának elhalványodása után. A Tisza szabad országútján minden más országbeli üldözött vallású, törvény elől búvó ember vagy csoport kiköthetett Timáron. Így települnek ide a Csehországban szétkergetett huszita mozgalom menekülő harcosai. Aminek hatására Magyarországon is felkelések lobbannak föl, aminek betetőzése Budai Nagy Antal mozgalma. Ekkor települ Timárra a Hudák, Lipécz, Prokopp, Zajác család. A keleti vallás révén a huszitákkal összeférő Timáriak szívesen fogadták kebelükbe a jövevényeket.

Ezekben az években kerülnek délszláv családok is a faluba. A Janovicsek, Sztankovicsek, Szitanicsek, Krajnikovicsek. Köztudottan a török elől menekülő szerbeket, Lazarovics despota kérésére Zsigmond király beengedte az országba, és számukra 110 helységet jelölt meg. Szabolcsban, a Tiszántúlon és a Bánátban. Tulajdonképpen cserét csináltak, mert Zsigmond jogot formálhatott Macsóra, Galambócra, Nándorfehérvárra.

Az itt letelepült menekülők tiszteletére számos szabolcsi település viselte a rác előtagot: Rácfehértó, Rácnánás, Rácdorog. A rác pedig a mi tudásunk szerint a szerb gorác — hegyi lakó — második szótagját hordja magában, minden csúfolódás szándéka nélkül.

A névelemzésből eltűnt négy nemzetiségű családok mellett Timáron ének még lengyel, román, rutén, német eredetűek is. A 13. században a tatárok elől menekülő rutének Koriátovics Tódor podóliai herceg vezetésével bebocsátást kérnek Nagy Lajos királytól. Azóta is itt élnek a Riczu, Danku, Szavicsku, Csisztu családok.

A lengyel szabadságharc bukása után ide húzódnak az üldözöttek. Ezek leszármazottait is megtalálni Timáron, ők a Benyickiek, Dubinszkiek, Halicskiek, Nizsaloczkiaiak.

Hanem amikor a könyvekbe vetett mozaikokból összerakosgatom Timár ezerévségének vázlatát, magam is megilletődve állok az ábra előtt. Nem sajnálom én tőle, hanem hát kételyeim támadoznak a sok kézenfekvés miatt. A Tisza, keblére szaladó sok segédfolyóival, a történelem országútjául szolgálva,

sok furcsát megcselekedett már. Hordta a söt, a fenyőlápot, rajta a sokfelől érkező embert. S lerakta mindenütt, ahol jó élés mutatkozott.

Tette ezt letről fölig, minden korszakában az idők múlásának, ha tehetette. Kételyeim terhén szeretnék enyhíteni, amikor a falu mindentudójához kéredzkedem. Mutatják is házát előzékenyen. A szememmel látom a kapuját, fordulhatok be rajta, egy kutya rám nem vakkant.

Virággal teli utacska vezet a háromfogú lépcsőkhöz. A falusi házban vilány ugyan, de villanycsöngő ugyan minek? Csöngessen az agyonistenező. Csöngetek is, ötször, hatszor. Nyitva az ajtó, de válasz nem jön. Idegen helyen ilyenkor zavartan toporog az ember. Megyek beljebb. Virágos előszoba, nyitva a szobaajtó. Csöngetek a szavammal, semmi. Hátra nem fordulhatok, csöngetek, csöngetek. A tiszta parasztház lakóira csak berendezési tárgyai utalnak. Íróasztal, rajta nagy zsebóra, állványra akasztva. Rézből való papírvágó, régi kalamáris, a falakon aranyrámás fényképek. Mosolygós gyerekarcok, műtermi kikészítésben, és oklevelek. MHK-versenyről, pávaköri elismerés járási selejtezőről. Utolsó jónapotomra gyöngécske köhögés a felelet. Ahogy a hang irányába fordulok, látom a vetetlen szundin fekszik egy pizsamás, deres hajú férfi, fekve teszi össze bokáját, amint nevét mondva bemutatkozik, de a szemét nem nyitja ki, nem fordul felém. A kezét azért nyújtja, úgy félkönyéknyire. Fogásán érzem, húz az ágya széléhez.

— Napok óta várom magát. Lépteit is hallom, ahogy az asztalomon sétáló kehes légy köhögését. Ne ijedjen meg a mondókámtól, beteg vagyok, de nem bolond! Jó helyen jár. Tudom, hogy Timárt, Szabolcsot bogarássza. Amit tudok, az nem sok, de szívesen a kezére adom. Kezdem Móriczsal. Az Ebéd című munkájában 14 fogásról ír, elmondhatom a levestől a ribizlimártásos főtt húson át mind, a szikár bikagulyás haláláig. Úgy látom magam előtt, mintha ott lettem volna én is. Mert éppen lehettem volna. Amikor zajditja a történést, hatéves lehettem. A hatéves már világosan emlékszik a látottakra!

Éppen új levegőt vesz, hogy elősorolja az ebéd lezajlását, halk léptekkel köszön be hozzánk a feleség. Bemutatkozik, sopánkodik a rendetlenség miatt. A párnát igazítja, kanalas orvosságot ráz föl, elnézést kér, de kétóránként kell kapja a beteg. Gépies kimértsége mutatja csak rettenetes feszültségét. Amíg nógatja a férjét, kicsit megemelve a fejét, az orvosságos kanalat annak fogai közé feszíti. Az összevagógó fogak között zörög a kanál. Most nyílik föl fáradt szemhéja emberemnek, lusta szembogara vérekes fehérek között üvegesedik. Nagyon útbanlévőnek érzem itt magam. Elnézést kérek, hogy ilyen alkalmatlan időben fárasztom a kedves családot. És jobbulást, gyógyulást kívánok!

— Várjon! — így az asszony. — Elkísérem. Kikísérem. Ne szaladjon, nem fertőző, tán nem is halálos.

Nem megyünk messzibb az utcai kispadjuknál. A tanítóné úgy zuhan rá, mint a vállról dobott teli zsák.

— Szegény jó uram! Lelkileg esett el.

— Kedves jó asszonyom, dehogy is akarok én a család bajaiban..., illetéktelen vagyok, illetéktelen.

— Magam sem tudom, magánügy-e?

Annyiban igen, hogy kimondottan ránk szabta az élet. Senki másnak a háza ajtaján be nem kopogtatott, csak hozzánk. Ha mégis, mert mindenkinek lehet baja, hát nem tudunk róla. Kikívánkozik belőlem, ha érdeklí, s cserében nem kívánok semmit, ezt előrebozsátom. Egy vigasztaló szót sem, egy tekintet sem.

Fiatal tanítóházaspárként kerültünk ki egy isten háta mögöttinek tartott

tanyás területre. Nekünk nem volt az szenvedés, mert hasonló körülmények közül indultunk el annak idején. Boldogan, a tanyaiak szeretetében éltünk huszonöt éven keresztül. Nem szereztünk mást, mint megbecsülést, ragaszkodást, szeretetet. Igaz, ezt kölcsönösnek mondhatjuk. A kezünk közül kikerülő tanítványok, de maga a nagy élet, minden pillanatban elhitette, hogy fontosak vagyunk! A betűvetés első mozdulatától kezdve az olvasás tudományán át mindenben fontosak lehettünk. A vajúdo asszony mellé nékem elég volt leül-nöm. Tán segített. Az elrajzolt méhcsalád befogásának gondjával úgy kéredz-kedett be a szomszéd ember, mintha az édesapjától kérdezné, merre, meddig. Szabtunk, varrtunk együtt, tánciskoláztunk, Szabad Föld téli estéztünk. Ünne-peltük az első villanyt, a gyerekeink világrajöttét, a tavaszt, az első fecskét, a májust, az aratást.

Nemcsak a tanteremben lehettünk mi minták. A cipőnk sarkától a fejünk búbjáig mindennel taníthattunk. Ahogy az ásót a földbe nyomtuk, ahogy egy vadalanyt beszemeztünk, ahogy mézet pergettünk. Amikor a tanya kezdett a faluba költözni, falu a városba szivárogni, egyszer csak megritkultak iskolánk padjai. S hirtelen úgy elfogytak a tanítványok, nekünk is költöznünk kellett. Ide jöttünk. A kintmaradottakkal máig számon tartjuk egymást. Jöttek, sok-szor csak mert éppen erre jártak, máskor jó tanácsért, hogy a lábáról leesett öreg, magányos bácsikát miféle utakon lehetne a szociális otthonba juttatni. Máskor a gyerekek iskoláztatásának dolgában. Ilyenkor aztán a régi, szép, nosztalgias idők előkerülnek, de nagyon is mai kesergőben élénekelve.

Téli esteken, mielőtt álomba koppant volna a tanyai ember szeme, hát kiment a ház körül, jószág körül szétnézni. Ellesett az iskola felé, világolt az ablaka. Nyugodtan feküdt. A tanítóék világnak! Most sötétség vert benne tanyát. Nincs lámpa az iskolában, elköltözött a tanító.

Jönnek jó szóval, kedvességgel, olykor túróval, tejföllel. Csak hát hiába mondjuk, hogy e nélkül egészen jól vagyunk, ha a haragjukat, megszólásukat nem akarjuk magunkra venni, a hozadékot nagy köszönöm szépenekkel el is kell fogadnunk. S ha viszonzhatnánk! De mivel? Nekünk most sincs egy mekegő kecskénk se! Nehogy tehenünk bögne, lovunk nyeritene. Meg minek is lenne. Aki tudja, el is mondja, hogy neki, ha elfogadom, fontosabb, mint nekünk. Igen, de az én uram betegsége is ezzel kezdődött!

Tíz kedves tanyai nem vár egyebet a jó szónál. A tizenegyedikkel meg-gyülik a bajod. Beköltözésünk első karácsonya táj?n beállított a tanyáról egy lovas ember, nagy zsákban hoz egy félbe hasított disznót. Az uramnak a haja szála az égnek áll. Mi is vágunk. Nagyocskák a gyerekek, három felé vannak, hát küldözzük utánuk. De egy disznó elég, még az utolja ránk is avasodik. Azt mondja az uram, ha kifizetheti, akkor hozza be a szomszéd. De az nagy-hangú, hogy ő örök életre megharagszik, ha a nagy jótevő tanító nem fogadja el tőle. De igaziból, örök-harag. Mitől sem fél a tanító jobban, mint a harag-tól. Világéletében, otthonról hozott töltetétől hajtva is azon dolgozik, hogy az emberek közötti megértést, a közös megbecsülést, a harmóniát megteremtse. S egy ajándéknak sok, ennivalónak fölösleges fél disznón huzakodnak. Kiabál-nak, megharagszik, örökre megharagszik, ha azzal sért meg, hogy el nem fogadja.

Az uram azt mondta, ha a pénz nem kell, akkor csak haragudjon szom-széd, bement, magára zárta az ajtót. A mi ajtónk a tanyán sem volt soha bezárva. Se éjjel, se nappal. Még akkor sem, ha bementünk a faluba vagy a városba. Egy tú mitőlünk nem hiányzott soha. A disznót hozó megharagudott, a lépcsőre vágta a húsos zsákot, a lovak közé vágott, s hazahajtott.

Az uram meg elment a napközis konyhára, kiskocsin gyerekekkel elhúzatta a húsfélét, bemázsálták, nyugtát adtak róla, azt meg kiküldte a disznós gazdának. Az többet nem köszönt nekünk. Azóta sem. Az uram ahogy fölismerte a bajt, belebetegedett. Vizes lepedőben forgattam. De azért arról nem tudott lemondani, hogy a gyerekeket, különösen a kintieket, akármi bajukban kézen ne fogja. A tanító is vágyik a sikerélményre, mint akármi más mesterséget űző. Ő is szereti tudni, melyik tanítványa, mire vitte. Jobban örül a boldogulásuknak, mintha ő maga érné el azok sikereit.

Igen ám, de könnyű a jófejű gyerek kezét a kívánt iskola ajtókilincsére tenni, ha a tanyai szülők nem tudják merre, meddig. Hanem bejönnek néha olyan szülők is, akinek a gyereke nem való a továbbtanulásra. S ez mindig így alakul, mióta világ a világ. Csak hát nem minden szülő éri ezt föl ököllel. Nem megyek a részletekbe, de egy másik hosszabb betegséget kiváltó ilyen esemény volt a következő. Mint valami kuruzslóhoz a beteg, bejön egy tanyai, hogy az ő gyereke a tokaji gimnáziumba akar menni. Igaz, a jegyei rosszak. Bukott is, osztályt is majdnem ismételt a fiú, de azt riája, hogy ő a tokájiba akar járni. De tegyen meg érte a tanító úr mindent.

Az apa kétnaponta ott volt. Szökdösött előle az uram. Hiába magyarázta, hogy aki színvagnak született, az nem állhat el festőművésznek. Hogy szabaduljon a tehertől, elment a tokaji gimnázium igazgatójához, aki nem úgy rúgta ki a férjemet, ahogy megérdemelte volna, hanem szépen eléje tette a fölvetek listáját, s azt mondta: nézze kolléga, mutasson rá itt egy névre, akármelyikre, nézze meg az érdemjegyeiket, s mutassa meg, melyik jó tanulót hajtsam ki az iskolából a magáé helyett?

Hát ki tud ilyet tenni?

Egy hétig minden éjszakán félrebeszél az uram, akkora harcot vívott, a fogát csikorgatta. Nappal fogadkozott, hogy soha senkiért egy jó szót nem szól. De hát igazán érző ember ilyet nem tehet. Egyéni bánatom az, amit az ilyen ütközetben kap, s közösségellenes, ha a jó megsegítésében nem nyújtja a kezét! Lehet, ez sok mai embernek nagyon is maradi nézet, de hát mi már nem tudunk a bőrünkön kibújni. Mire azt az egyensúlyt megtalálja a szegény ember, hogy kinek mondjon igent, kinek határozott nemet, a fél élete rámegy a huzakodásra.

De ez még nem a teteje a mostani nagy betegségeknek.

A fényes szellők végén az urammal indult szülőfalujából, egy Tisza menti kis faluból egyik kenyeres pajtása. Ő a gimnázium után patikusi pályára indult, végzett is böcsülettel, kikerült egy tájékbeli falu gyógyszerészébe, meg-nősült, kései gyereket teremtettek. Héba hóba találkozva tudtunk egymás sorsáról.

Pár évvel ezelőtt megkeresett bennünket a patikus, feleségestől, hogy biz, rosszak a bizonyítványai a gyerekeknek, elkelve egy kis segedelem! De hát mit tudunk mi a hetedik faluban élő gyerekeknek segíteni. Mindennapos korrepetálásra szorulna. Ahhoz messze vagyunk. De mibennünk bíznának! Vegyük a szárnyunk alá. De hát a kislányunk akkor még itthon lakott. A lakásunk kicsi. Nélkülünk is elkerült gimnáziumba a fiú, de nyaranta az én gyerekeim tanították. A szülők, mézes-mázos ijesztgetéssel mindig közelébb kerülöztek, hogy biz ők olyan betegesek, hogy nem tudják, a fiúk érettségijét megérik-e? Tényleg néha olyan nábokos volt a viselkedésük, beszédjük, hogy senki sem értette közülünk, mi a bajuk. (Később tudtuk csak meg, hogy narkóztak.)

A fiú is zsöngésnek tűnt, ahogy jobban megismertük. Jó szándékú, szita-fejű embernek indult. Mindent megértett, mindent elfelejtett. Ment át rajta

minden ismeret, mint víz a szitán. Az érettségi évében kapunk egy bánatos hangú levelet az egyik országos gyógyintézményből, hogy vastüdőben élnek napjaikat, Jancsikát vegyük magunkhoz, ők valószínű életben sem maradnak, nincs szegénynek senkije, semmije a szolgálati lakásban levő bútorokon kívül.

Napokig latolgattuk, hogy mi is a tennivalónk. A vastüdőből minden nap kaptuk a kéréselő leveleket. Már hozzuk is a bútorokat, mert az új patikus nem tud beköltözni. Szállítási költségre kaptunk csomagban hétezer forintot. Visszaküldtük a földadónak. Újra megjött, hogy a címzett ismeretlen. Egyre furcsábbá vált a helyzet. Jött a követelve kérő levél, hogy Jancsikát képesítés nélküli pedagógusnak helyezzük el, és irassuk levelező tagozatra, mert ők ezt a kívánságukat a túlvilág innenső partjairól küldik.

Akkoriban még nagyobb csomagot kaptunk, benne százezer forintot, hogy Jancsikát a szülők megújrazott kívánsága szerint vezessük a boldogulás útjaira.

Ez annyira földühítette a jámbor egysejtű uramat, azon a napon fölvonatozott Pestre, a címnek írt gyógyintézménybe, éjszakának évadján, de a portásnál messzibb nem jutott. Talpon állva várta meg a fogadóórát, s nagynehezen, ezer titkok között tudta meg, hogy valóban kezelték itt a patikus házaspárt, de már hetek óta egy elvonós utókúrát csinálnak velük X. balatoni szanatóriumban. A címet megkapta, azonnal földadta a 107 ezer forintot, s a szelvény hátára írta: ezt többet ne csináljátok velem! Az egészet ott a postahivatali faligyorsmásolóján megháromszorozta az ő akkurátusságával, a pénzt menesztette, s megnyugodva ért haza. Annyit szusszantott: utólértem őket!

Hetek múlva szülőfalujában akadt elintézni valója, meg az örökös honvágy is hajtotta, hát hazautazott egy kis anyatejre, ahogy szokta mondani, meg rokonozni.

De érzi, hogy biz kesernyések a találkozások, fanyarok, röviddek, futósok a rokonok. A szülék is csak immel-ámmal szólnak, a földet nézik. Kifakadt hát: ma bajuk? Kinek ártottam, mit tettem?

— Mit? Kikövetelted, s fölvetted a halálán levő kenyeres pajtásodtól a 107 ezer forintot, hogy a gyereket rendezed belőle, s most tudni sem akarsz róla! Azok a szülői házat adták el a fejük fölül, hogy a kívánságod szerinti összeget előkaparják, te meg letagadod!

De ezt, mint visszavonhatatlan, biztos kézből való tényeket vagdalták az uram fejéhez.

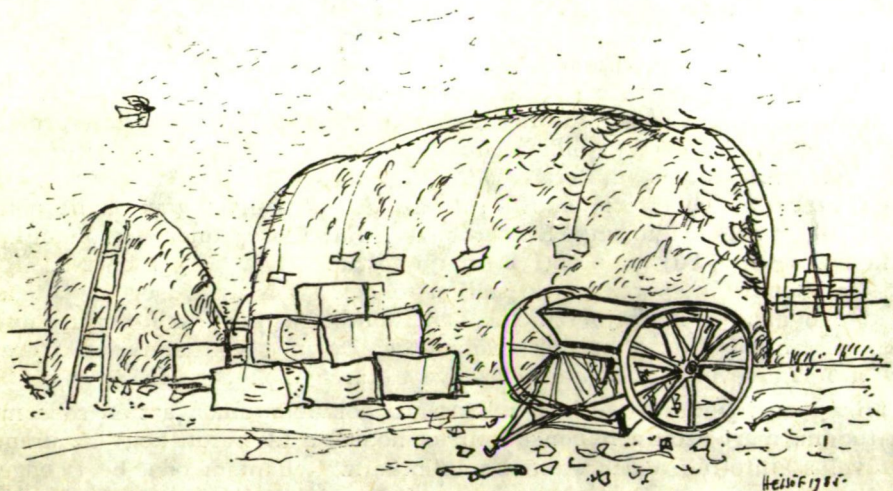
Mint akit a száraz villám megsuhintott, úgy erőtlenedett el az uram, de annyi élet maradt benne, hogy kikövetelje, kitől valók ezek a hírek. Ott már szépíteni való nem volt. Elősorolták a patikusi rokonságot. Ez a testvérménje, az a testvéröccse! Azok kürtölik a faluban a nagy igazságot! Hogy milyen egy pénzsóvár, rabló lacibetyár lett belőle, aki bizonyosan eddig is az volt, csak eddig festette magát. Most lemosta róla az idő. Lám, ilyen tanítók nevelik a gyerekeinket! S csodálkozunk! Szaporodnak a fiatalok bűnözések! Lám, lám, hol kell keresni a baj gyökerét! De majd teszünk róla, hogy többet az ilyen pénz- és lélekkufár gyerekhez ne szóljon többet. Mi is csak azért nem tekerjük ki a nyakadat, mert jó szüléink arra tanítottak, hogy sz...-hoz ne nyúljunk, mert bűdös lesz a kezünk! Köpdöste. De még volt annyi lelki ereje, hogy a feladóvevény másolatát elővegye a tárcájából.

Miképpen fogadta a patikusi rokonság a dokumentumot, azt én soha meg nem tudom, mert azon a napon kapom otthonról a táviratot, hogy az uramat mentővel szállították a debreceni elmeklinikára. Rohantam oda, be is engedtek, de valami erős gyógyszerrel olyan mélyen elaltatták, hogy másnap délig nem neszelt föl. Az orvosoktól annyit tudtam meg, hogy súlyos megrázkód-

tatás érte. Ebéd után, amikor a szemét rám nyitotta, nem ismert meg. Kérdeztem tőle mi történt, ki bántotta, miye fáj? De ő mindenre csak azt válaszolta: kakukk, kakukk, kakukk, kakukk. Majdnem megőrültem. Engem is gyógyszeren tartottak az orvosok.

Nem tőle tudom, hogy mi történt otthon. Elmondtam már. Tíz nap után tudott enni, öltözni, elengedték az orvosok, akiktől kérdezem, tud-e még az ereje teljességében levő uram valaha is betűvetést tanítani.

Biztatnak. Magam is hiszek a gyógyulásában, bár sokszor még kakukkol a kérdéseimre. Kérdelem tőle, mit kell ez alatt érteni. Azt mondja, a világ kezd egy nagy kakukkfészekké válni. Az emberkakukk beletolja gondfiókáját az énekes madár fészkebe, az kikölti, szárnyára ereszti, saját fiókái kárára, mert a falánk, nagyéhű kakukksimoták kihajítják fészükéből az énekeseket is az utolsó szálig. Nagy marhák a kakukkmadarak. Ha elpusztítják a gyöngébb énekeseket, nem marad nevelődajkájuk. Maguk is utánapusztulnak. De nincs annyi eszük, hogy ezt belássák. Próbáld ezt megmagyarázni a nagycsőrűeknek!

HÉZSÓ FERENC RAJZA